

Handläggare
Ewa Jungstedt Pilestål
Telefon: 08-50820581

Till
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsnämnd 2024-09-19

Remiss av Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2023/1159

Förvaltningens förslag till beslut

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har sänt Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna på remiss till bland annat Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd. Att samla arbetet i ett program görs utifrån att de mänskliga rättigheterna är samverkande och odelbara. Arbetet är kopplat till stadens demokratiarbete och Agenda 2030.

Förvaltningen välkomnar att ett förslag om ett sammanhållet program för de mänskliga rättigheterna har utarbetats. Det är bra att programmet är allmänt hållet och ska kompletteras med handlingsplaner för olika rättigheter. Förvaltningen är positiv till de tre fokusområdena kunskap och information, välfärd och service samt delaktighet och inflytande, som gäller för arbetet med alla mänskliga rättigheter. Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har sänt Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna på remiss till bland annat Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, övriga stadsdels-, och facknämnder, stadsledningskontoret, kommunstyrelsens fyra råd, Länsstyrelsen Stockholm samt berörda föreningar och organisationer. Remissen ska vara besvarad senast den 3 oktober 2024.

Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsförvaltning
Administrativa avdelningen

Slakthusplan 8 A
Box 81
121 22 Johanneshov
Växel 08-508 14 000
Fax
eav@stockholm.se
start.stockholm

Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna föreslås ersätta följande program:

- Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck 2018-2022
- Program för barnets rättigheter och inflytande i

Stockholms stad 2018 – 2022

- Program för ett jämställt Stockholm 2018 – 2022
- Strategi för romsk inkludering 2018-2022

Förslag till program bifogas.

Ärendet

Stadsledningskontoret har utarbetat ett förslag till ett sammanhållet program för de mänskliga rättigheterna (MR-program). Mål med programmet anges vara: Stockholms stad är en öppen, jämlik och jämställd stad, fri från alla former av diskriminering och rasism. Programmet gäller för alla nämnder och bolagsstyrelser.

Till programmet kommer följande handlingsplaner tas fram:

- Att motverka rasism
- Barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad
- De nationella minoriteternas rättigheter
- Ett jämställt Stockholm
- Lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck (hbtqi)
- Romsk inkludering

För MR-programmet med tillhörande handlingsplaner har tre gemensamma fokusområden valts ut:

- Kunskap och information
- Välfärd och service
- Delaktighet och inflytande

Arbetet är kopplat till stadens demokratiarbete och till de globala målen i Agenda 2030 samt principen *Lämna ingen utanför*.

Att samla arbetet i ett program görs utifrån att de mänskliga rättigheterna är samverkande och odelbara. Ingen enskild rättighet kan anses vara viktigare än någon annan.

Mänskliga rättigheter och kommuners ansvar

I programmet definieras vad mänskliga rättigheter är, att alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. De exempel på mänskliga rättigheter som nämns är rätten till utbildning, bostad, arbete, delaktighet i samhället och frihet från hat, hot och våld. Vidare beskrivs kommuners ansvar för att säkerställa att alla människor får lika tillgång till sina rättigheter samt likvärdig service och bemötande.

Skillnader i levnadsvillkor

I programmet redogörs för olika rapporter och analyser av mänskliga rättigheter som visar utvecklingen de senaste åren. Den långsiktiga trenden är i flera avseenden positiv, men det finns

ojämlikheter i levnadsvillkor och stora skillnader mellan olika grupper och olika områden i Stockholms stad. Vidare konstateras att skillnaderna mellan stadsdelsområden har ökat.

Nationella minoriteter, hbtqi-personer och personer med funktionsnedsättning anges vara särskilt utsatta grupper.

Begreppet intersektionalitet anges ha fått ökad betydelse och exempel på hur olika diskrimineringsgrunder kan påverka varandra beskrivs.

Arbete med mänskliga rättigheter

Arbetet för mänskliga rättigheter ska vara systematiskt och sammanhållet och ett rättighetsbaserat arbetssätt ska utvecklas. Det handlar om att stärka människors egenmakt.

Enligt programmet ska nämnder och bolagsstyrelser utveckla arbetet med att främja jämlika och jämställda levnadsvillkor samt förebygga, upptäcka och åtgärda hinder samt motverka normer som begränsar tillgången till de mänskliga rättigheterna. En utgångspunkt i verksamhetsplaneringen ska vara att arbetet med mänskliga rättigheter är tvärsektoriellt och behöver anpassas till grupper som har svårast att få sina rättigheter tillgodosedda. Utmaningarna kräver samverkan med civilsamhället, akademien, näringslivet och övrig offentlig sektor.

I samband med ordinarie uppföljningsprocess ska nämnder och bolagsstyrelser synliggöra resultat och utmaningar i arbetet med de mänskliga rättigheterna och jämlika livsvillkor med fokus på att förebygga och motverka diskriminering och rasism, tillgodose barnets rättigheter, hbtqi-personers rättigheter, jämställdhet, nationella minoriteters rättigheter, äldre personers rättigheter och rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Avdelning HR och utveckling i samverkan med övriga avdelningar. Nämndens pensionärsråd och rådet för funktionshinderfrågor, som är gemensamt med Farsta och Skarpnäcks stadsdelsnämnder, har också haft möjlighet att lämna synpunkter på remissen.

Pensionärsrådets synpunkter

Pensionärsrådet tycker att [det](#) är utmärkt att arbetet med de mänskliga rättigheterna sammanställs till ett program. Rådet anser att äldres rättigheter inte är tillräckligt synliggjorda. Ett önskemål från rådet är att *Handlingsplan för en äldrevänlig stad* finns med som den sjunde handlingsplanen i programmet och att ålder läggs till punkten *Lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell*

läggning. Rådet saknar även en punkt om åldersdiskriminering samt hur äldres fysiska och psykiska hälsa ska understödjas.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen välkomnar att ett förslag om ett sammanhållet program för de mänskliga rättigheterna har utarbetats, och instämmer med stadsledningskontoret om att arbetet hittills delvis varit fragmentiserat.

Det har funnits olika program för exempelvis barnets rättigheter, jämställdhet och nationella minoriteter och stadsledningskontoret har haft olika nätverk kopplade till vissa av programmen. Det har varit svårt att arbeta sammanhållet med flera rättigheter, då det intersektionella perspektivet - hur olika diskrimineringsgrunder och maktordningar kan påverka varandra - har saknats. Förvaltningen skulle gärna vilja veta hur kommunstyrelsen avser att samordna arbetet framöver; ifall det relativt nya nätverket för mänskliga rättigheter ska samordna allt arbete med MR-frågor eller om även befintliga nätverk ska fortsätta.

Det är bra att programmet är allmänt hållet och ska kompletteras med handlingsplaner för olika rättigheter. Det saknas en beskrivning över vad handlingsplanerna ska innehålla och hur de kommer att vara upplagda, men förvaltningens förhoppning är att de är enhetligt upplagda, innehåller metodstöd för det dagliga praktiska arbetet och kan fungera som vägledning i verksamhetsplaneringen.

Förvaltningen är positiv till de tre fokusområdena kunskap och information, välfärd och service samt delaktighet och inflytande, som gäller för arbetet med alla mänskliga rättigheter.

Jämställdhetsanalys

Program för de mänskliga rättigheterna kommer att kompletteras med en handlingsplan för jämställdhet, vilket förvaltningen är positiv till. Även om kön kan ha koppling även till andra diskrimineringsgrunder och faktorer, är det viktigt att fortsätta arbetet för att kvinnor och män ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter.

Barnrättsperspektiv

Det är också bra att MR-programmet ska kompletteras med en handlingsplan för barnets rättigheter, då barn behöver få kunskap om sina rättigheter, och barns delaktighet och inflytande behöver säkras. Förvaltningen anser att samverkan kring arbetet med barns rättigheter behöver utvecklas särskilt.

Tillgänglighet

Program för de mänskliga rättigheterna har avgränsats i relation till vissa andra program, bland annat till *Program för tillgänglighet och*

delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2024-2029.
Även om tillgänglighetsperspektivet nämns i programmet, kan förvaltningen konstatera att det därmed tillgodoses och därför inte behöver någon ytterligare handlingsplan.

Äldreperspektiv

Program för de mänskliga rättigheterna omfattar heller inte äldre personer, eftersom det finns en särskild *Handlingsplan för en äldrevänlig stad* som tillgodoser äldres rättigheter. Att faktorn ålder också kan ha betydelse anges ändå i programmet.

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Anders Carstorp
Stadsdelsdirektör
Enskede-Årsta-Vantör
stadsdelsförvaltning

Carina Idenfors
Avdelningschef
Enskede-Årsta-Vantör
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Tjänsteutlåtande – Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna
2. Bilaga 1 – Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Anders Carstorp, Stadsdelsdirektör	2024-09-03
Carina Idenfors, Avdelningschef	2024-09-02